

> Retouradres

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum 11 maart 2025
Betreft Beantwoording vragen Schriftelijk Overleg over de Startbrief
Digitalisering en de Verzamelbrief Digitalisering

Onze referentie
2025-0000163339

Uw referentie

Hierbij zend ik u de beantwoording op de schriftelijke inbreng van de leden van de commissie Digitale Zaken over de Startbrief Digitalisering en de Verzamelbrief Digitalisering.

De staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Digitalisering en Koninkrijksrelaties

Zsolt Szabó

II Antwoord/reactie van de bewindspersoon

Ik dank de leden voor het stellen van vragen over de 'Startbrief Digitalisering' (Kamerstuk 26643, nr. 1231) en de 'Verzamelbrief Digitalisering' (Kamerstuk 26643, nr. 1232). De beantwoording is ingedeeld in vragen gerelateerd aan de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) en de verzamelbrief digitalisering Q4.

Antwoorden op vragen gerelateerd aan de Nederlandse Digitaliseringsstrategie

Omwille van de leesbaarheid zijn op meerdere plekken vragen en antwoorden gebundeld. De beantwoording van deze vragen is ingedeeld in vijf onderdelen:

- Inhoud NDS
- Coördinatie NDS en interbestuurlijke samenwerking
- Coördinerende rol Staatssecretaris Digitalisering
- Verhouding tot andere strategieën
- Cloud

Inhoud NDS

De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA, de VVD en de BBB stelden diverse vragen over de inhoud, uitgangspunten, scope en impact van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie. Daarbij deden zij ook een aantal suggesties. De leden van de CDA-fractie vroegen of ik een top vijf kon geven van zaken die ik wil aanpakken of oplossen.

De Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) heeft als doel om gezamenlijk met medeoverheden en publieke dienstverleners, als één overheid, prioriteiten te stellen voor de komende jaren. Ik wil daarmee voor de komende jaren focus aanbrengen op een beperkt aantal onderwerpen waar urgente actie op nodig is, die niet vanuit één departement of overheidslaag kunnen worden aangepakt. Door op deze prioriteiten de krachten te bundelen, kunnen we versnellen en belemmeringen wegnemen om doorbraken te realiseren. Hierbij hanteren we als uitgangspunt dat digitalisering verantwoord en veilig wordt ingezet in heel Nederland.

Ik heb uw Kamer in mijn brief van 18 december jl. geïnformeerd over de zeven prioriteiten die we samen met de medeoverheden en publieke dienstverleners hebben vastgesteld:

- I. Ambities: de doelen die we met elkaar willen bereiken:
 - a. De overheid biedt burgers en ondernemers toegankelijke en passende dienstverlening en maakt beleid waarin zij centraal staan, ten dienste van maatschappelijke opgaven
 - b. De overheid versterkt haar digitale weerbaarheid en digitale autonomie
- II. Versterken organisatie: om responsief te handelen, en om gestelde doelen snel efficiënt en in gezamenlijkheid te realiseren:
 - c. Politiek-bestuurlijke aansturing en efficiëntere samenwerking (één overheid)
 - d. Digitaal vakmanschap
- III. Toepassingen: verantwoorde inzet van digitale technologie om aan onze doelen bij te dragen:
 - e. Artificiële intelligentie
 - f. Data
 - g. Cloud

Ik ben voornemens om relevante documenten die u meer inzicht geven in bovengenoemde prioriteiten en het daarbij behorende besluitvormingsproces actief openbaar te maken.

Ik neem de suggesties die vanuit uw Kamer worden gedaan uiteraard graag mee in de ontwikkeling van de NDS, maar kan nog niet ingaan op vragen over de specifieke inhoud of daar toezeggingen over doen. Momenteel wordt de aanpak namelijk per prioriteit verder uitgewerkt, samen met de medeoverheden, departementen en publieke dienstverleners. Het is hierbij mijn intentie om focus aan te brengen en te kijken welke belemmeringen weggenomen kunnen worden om de digitale overheid naar een volgend niveau te tillen. Ik verwacht de NDS in het voorjaar naar uw Kamer te kunnen sturen.

Coördinatie NDS en interbestuurlijke samenwerking

De leden van de fracties van de PVV, de VVD en NSC hebben vragen gesteld over de coördinatie en (interbestuurlijke) samenwerking bij de totstandkoming en uitvoering van de NDS.

Als coördinerend bewindspersoon voor digitalisering heb ik binnen dit kabinet de regie over de totstandkoming en uitvoering van de NDS. Alle departementen hebben daar (in verschillende mate) betrokkenheid bij, maar ik doe dat nadrukkelijk ook samen met de medeoverheden en publieke dienstverleners, als gelijkwaardige partners. Dit met als doel om voor het eerst samen te komen tot een één-overheidsstrategie voor digitalisering. Hiervoor is en wordt een intensief proces doorlopen, waarbij samenwerking het uitgangspunt is.

Een voorbeeld hiervan is de bijeenkomst op 4 november 2024 waarover ik uw Kamer in mijn brief van 7 november jl. heb geïnformeerd, waarin we met vertegenwoordigers van uw Kamer, gemeenten, provincies, waterschappen, publieke dienstverleners, het bedrijfsleven, andere departementen en de wetenschap hebben gesproken over de NDS prioriteiten. Vervolgens hebben we onder mijn coördinatie de NDS prioriteiten gezamenlijk vastgesteld op 2 december 2025 in een eerste "Bestuurlijk Overleg Digitalisering" met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW), het Netwerk Publieke Dienstverleners (NPD) en bewindspersonen van de ministeries van EZ en JenV.

Ik ben blij met deze nauwe samenwerking, de aandacht die er bij deze partners is voor dit onderwerp en de scherpte van hun inbreng. Deze vorm van samenwerking – in bijzonder in het nieuwe Bestuurlijk Overleg Digitalisering dat wij een aantal keer per jaar zullen hebben – zal ik vasthouden in de verdere totstandkoming en realisatie van de NDS.

Coördinerende rol Staatssecretaris Digitalisering

De leden van de fracties van de PVV, GroenLinks/PvdA en de VVD stelden vragen over de coördinerende rol van BZK en in hoeverre deze rol wordt meegenomen in de NDS.

Als eerder met uw Kamer gedeeld is 'politiek-bestuurlijke aansturing' één van de prioriteiten van de NDS. Het is dan ook mijn inzet om met elkaar te komen tot effectievere sturing op onze digitale overheid, waarbij het mijn intentie is om waar

nodig normerend op te treden door in te zetten op uniformering van beleid en standaarden. Ik zal u met het uitkomen van de NDS nader informeren over de sturing op de realisatie van de NDS.

Verhouding NDS tot andere beleidsstukken

De leden van de fracties van GroenLinks-PvdA, NSC en de BBB stelden vragen over de verhouding tussen de NDS en andere strategieën. Onder andere of de NDS deze andere strategieën gaat vervangen en of expliciet in de NDS kan worden aangegeven welke onderdelen voortkomen uit eerdere documenten. Daarnaast vragen de leden van de fractie van het CDA naar het uitvoeren van de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren.

Het is mijn intentie om met de Nederlandse Digitaliseringsstrategie op een aantal specifieke punten te interveniëren en met een één-overheidsaanpak tot doorbraken te komen in de ontwikkeling van de digitale overheid. Dat gaat niet slechts om het samenbrengen van bestaande strategieën, maar om het leggen van de nodige verbindingen daartussen om een aantal specifieke zaken echt aan te pakken.

Die gefocuste aanpak betekent ook dat de NDS niet elk onderdeel van bestaande digitale overheidsstrategieën zal beslaan: we gaan gezamenlijk keuzes maken over wat we eerst oppakken. Een aantal door uw Kamer genoemde strategieën blijven logischerwijs onverkort van kracht. Bij het aanbieden van de NDS zal ik uw Kamer ook nader informeren over de mate waarin vanuit de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren ingezette acties zullen worden voortgezet.

Cloud

De leden van de fractie van NSC vragen of ik de urgentie ervaar van het verkrijgen van het inzicht in het gebruik van clouddiensten en of ik mij zorgen maak over het lage niveau van bewustzijn over dit probleem binnen veel onderdelen van de overheid. Ook vragen zij of de doelstellingen in de NDS ten minste bevatten dat a) overheidsbreed de eenzijdige afhankelijkheid van niet-Europese clouddiensten wordt afgebouwd, en b) verplicht wordt gesteld, en dit gehandhaafd wordt, dat een risicoanalyse gemaakt wordt bij gebruik van cloudopslag. Tot slot vragen zij welke stappen worden gezet om onafhankelijke Nederlandse clouddienstverleners meer marktkansen te bieden en hoe wordt daarbij Europese samenwerking benut.

Ik ervaar de urgentie van dit probleem zeer zeker. Ik zal met mijn collega's in het kabinet actie nemen om de ingezette inhaalslag te versterken en zo het departementaal inzicht in het cloudgebruik te verbeteren en te komen tot betere departementale risicobeheersing. Ik zal dit centraal ondersteunen. Meer zicht op individuele risico's geeft ons vervolgens ook de mogelijkheid te sturen op departement-overstijgende risico's en dit bijvoorbeeld mee te nemen in het onderzoek naar digitale autonomie.

In de kabinetsreactie op de initiatiefnota 'Wolken aan de horizon'¹ is aangegeven dat de huidige cloudmarkt vooral wordt ingevuld door grote, niet-Europese aanbieders. Het kabinet zet zich in met diverse beleidsinitiatieven om de

¹ [Kamerbrief Initiatiefnota Wolken aan de horizon | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

hierboven geschetste problematiek te adresseren. Dit zal bijdragen aan goedwerkende cloudmarkt, waarin Europese cloudbaanbieders eerlijk kunnen concurreren met de hyperscalers. Hierdoor zullen gebruikers voldoende keuzevrijheid ervaren in de clouddiensten die zij gebruiken.

Zoals ik ook aan de Kamer heb gemeld in mijn eigen evaluatie van het Rijksbreed cloudbeleid 2022² en zoals ook uit de rapporten van ADR³ en AR⁴ gebleken is, behoeft het cloudbeleid vernieuwing. Het is mijn bedoeling het hernieuwde cloudbeleid medio dit jaar met uw Kamer te delen. Hierin zal nadrukkelijker mijn monitorende rol terugkomen en de verplichting voor de rijksorganisaties om zowel over- als inzicht te hebben over cloudgebruik en dit ook te delen met mij. Met deze inzichten kan ik, samen met de departementen, beter sturen op departement-overstijgende afhankelijkheden en risico's.

De complexe en veelzijdige problematiek op de Nederlandse cloudmarkt is niet uniek. Het clouddossier staat dan ook bij diverse andere lidstaten en de Europese Commissie hoog op de agenda. Vanwege de internationale aard van de marktproblematiek is het van essentieel belang om problemen waar mogelijk in Europees verband beleidsmatig aan te pakken. De lidstaten van de Europese Unie lopen tegen dezelfde problemen aan en kunnen deze niet zelfstandig oplossen. Gezamenlijke oplossingen dragen daarnaast bij aan een effectief functionerende Europese interne markt. In dit kader heeft de CIO Rijk recent namens mij een intentieverklaring getekend met de Franse en Duitse overheid om samen te werken op het gebied van digitale autonomie voor de overheid.

Het kabinet zet zich daarnaast actief in binnen samenwerkingsverbanden zoals Gaia-X en Important Project of Common European Interest voor Cloud Infrastructure and Services (IPCEI CIS). Beide Europese initiatieven beogen alternatieven te gaan bieden voor het deels gesloten ecosystemen van bestaande grote cloudspelers. De komende jaren worden verschillende resultaten verwacht, die zullen worden gedeeld met de relevante sectoren. Dergelijke resultaten van investeringsprogramma's kunnen bijdragen aan een sterkere concurrentiepositie van het Europees bedrijfsleven en vergroten de keuzevrijheid van eindgebruikers. In de reactie op aanbeveling 2g van de kabinetsreactie op de initiatiefnota 'Wolken aan de horizon' wordt hier ook nader op ingegaan.

Nederland heeft daarnaast specifieke aandacht voor mogelijk nieuw EU-cloudbeleid dat in de mission letter voor de nieuwe Eurocommissaris Virkkunen is aangekondigd⁵. Hierin is de ambitie uiteengezet om een EU Cloud and AI Development Act uit te werken. Deze zijn gericht op het stimuleren van onze competitiviteit door middel van het beschikbaar stellen van financiering voor expansie en innovatie van de Europese cloud en AI infrastructuur. Ook wordt de wens voor het ontwikkelen van een single EU-wide cloud policy for public

² [Kamerbrief evaluatie Rijksbreed cloudbeleid | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/07/03/onderzoeksrapport-bevindingen-onderzoeksopdracht-evaluatie-public-cloudbeleid-rijksoverheid>

⁴ <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2025/01/15/het-rijk-in-de-cloud>

⁵ https://commission.europa.eu/document/download/3b537594-9264-4249-a912-5b102b7b49a3_en?filename=Mission%20letter%20-%20VIRKKUNEN.pdf

administrations and public procurement aangekondigd. Dit beleid zou een herziening moeten gaan vormen van bestaande aanbestedingsrichtlijnen. Dit zou eraan moeten bijdragen dat in cloud aanbestedingen meer rekening met de Europese sector gehouden kan worden. Ook mogelijke aanvullende investeringen via nieuwe IPCEI trajecten worden op dit moment onderzocht, waarbij het kabinet op dit moment nog niet vooruit kan lopen op mogelijk Nederlandse deelname.

De leden van de fractie van de BBB vragen hoe het kabinet de voordelen van public cloud maximaal gaat benutten in de uitwerking van de herzieningsvoorstellen, zonder concessies te doen aan de soevereiniteit en gegevensbescherming zodat volgend jaar het hernieuwde rijksbrede cloudbeleid vastgesteld kan worden. Ook vragen zij welke passende maatregelen kunnen worden genomen om de risico's rond soevereiniteit zo klein mogelijk te maken. Daarnaast vragen zij of in de NDS vastgelegd kan worden wat de exacte definitie is van soevereiniteit en wanneer we kunnen vaststellen dat hier sprake van is.

In het hernieuwde cloudbeleid zoals ik dat dit jaar met de Kamer zal delen zal het gebruik van public cloud door de Rijksoverheid aangescherpt worden, aangevuld met kaders voor digitale autonomie. Dit heeft als consequentie dat er mogelijk minder digitale diensten van de Rijksoverheid in de public cloud kunnen worden ontwikkeld, afhankelijk van de te beschermen belangen bij desbetreffende diensten. Voor dergelijke diensten zal dan ook onderzocht moeten worden of er een soevereine overheidscloud opgezet kan worden. Er zullen aanvullende kaders worden gesteld aan maatregelen die zich richten op het voorkomen van ongewenste afhankelijkheden op het gebied van marktconcentratie, digitale soevereiniteit, de implementatie van exit-strategieën en continuïteit. Dit naast de in de kabinetsreactie op de initiatiefnota 'Wolken aan de Horizon' gebezigde definitie van 'soevereiniteit', 'autonomie' en, de in Europees - en tevens Nederlands - verband, gehanteerde definitie van (Digitale) Open Strategische Autonomie ((D)OSA).⁶

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vragen wat mijn visie is als het gaat om de autonomie van verschillende departementen om zelf te kunnen bepalen van welke (public) cloud provider zij gebruik willen maken. Ook vragen zij welke keuzes over digitalisering moeten worden belegd bij individuele departementen en welke taken vragen om centrale sturing. Daarnaast vragen zij welke instrumenten de toekomstige Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) biedt om acties door te zetten bij alle departementen en te handhaven dat Rijksbreed beleid wordt nageleefd.

Het huidige cloudbeleid geeft sturingsmogelijkheden aan individuele departementen. Zoals ook uit het onderzoek van de Algemene Rekenkamer is gebleken heeft dit na twee jaar nog niet geleid tot voldoende operationalisering. In de aankomende herziening van het cloudbeleid, die opgestart wordt voorafgaand aan de NDS, zal dit punt worden meegenomen.

Antwoorden op vragen gerelateerd aan de verzamelbrief digitalisering Q4

⁶ [Kamerbrief Initiatiefnota Wolken aan de horizon | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA stellen dat de motie Kathmann (Kamerstuk 36 82, nr. 14) bedoeld is om het voor alle aanvragers en verstrekkers van open data duidelijk te maken onder welke voorwaarden dit moet gebeuren en duidelijkheid te scheppen over de samenhang van Nederlandse en Europese wetgeving. De indiener wil voorkomen dat juridische onduidelijkheid leidt tot onnodige drempels in de toegang tot data die van ons allemaal is. De leden vragen op welke manier de in de motie genoemde partijen betrokken zijn bij het tot stand komen van deze handleiding. Ook vragen zij hoe ik kan verzekeren dat deze werkwijze breed gedragen is onder verstrekkers, aanvragers en handhavers.

Deze handleiding, opgesteld ter uitvoering van motie Kathmann (36 382, nr. 14), is opgesteld in samenwerking met departementen binnen de Rijksoverheid, het Nationaal Archief, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het InterProvinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UVW) en Kenniscentrum Europa Decentraal (KED). Al deze organisaties hebben deze handleiding ter akkoord aangeboden aan hun achterban. Zo is bijvoorbeeld deze handleiding in conceptversie gedeeld met de Chief Data Officers bij het Rijk en is vervolgens de opgehaalde input en feedback in deze eerste definitieve versie verwerkt. De Autoriteit Persoonsgegevens is op een soortgelijke manier betrokken bij de totstandkoming van deze handleiding. Omdat er volgens een 'open aanpak' wordt gewerkt, en deze handleiding een open source product is, kunnen alle belanghebbenden hun input en feedback kwijt binnen de Github-omgeving van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Er wordt aan actief versiebeheer gedaan en openstaande punten worden in de doorontwikkeling van deze handleiding meegenomen.

De leden van de fractie van de VVD stellen dat er wordt gewerkt aan een Federatief Datastelsel. Daarvoor is een wettelijke grondslag nodig. Zij vragen wat de stand van zaken is als het gaat om de voorbereiding van deze wetgeving.

Het Federatief Datastelsel is in de kern een afsprakenstelsel voor overheidsorganisaties. Niet voor alle onderdelen daarvan is wetgeving nodig. Welke wet- en regelgeving noodzakelijk is wordt momenteel onderzocht.

De leden van de fractie van de VVD stellen dat de aanbeveling is gedaan om de toezichthouders van stelselhouders te harmoniseren, onder andere door het hanteren van één generieke set aan verticale verantwoordings-eisen over het management van informatiebeveiliging. Zij vragen wat er wordt gedaan met deze aanbeveling.

(Overheids-)organisaties hebben te maken met specifieke cyberbeveiligingsverplichtingen waarover zij zich moeten verantwoorden en waarop veelal specifiek toezicht wordt gehouden. Dit heeft gevolgen voor hun auditlasten. Deze problematiek is al door mijn voorganger geadresseerd met de actie om een wettelijke zorgplicht voor cybersecurity en bijbehorend toezicht op te nemen met als doel om de auditlast bij medeoverheden te verlagen.

Het organiseren van een wettelijke grondslag voor cybersecurityregels inclusief zorgplicht, meldplicht en toezicht voor de overheid zal plaatsvinden via de

Cyberbeveiligingswet (Cbw). Op de naleving van de Cbw zal onder meer toezicht worden gehouden door de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (RDI).

Met de inwerkingtreding van de Cbw, en de genoemde uniformering die hiermee gepaard gaat, zijn er voldoende zekerheden om met de verschillende kabinetsleden te inventariseren of het stellen van eigen specifieke cyberbeveiligingsregels aan medeoverheden nog nodig is en of daardoor ook de noodzaak van specifiek toezicht kan vervallen. Niettemin hebben en houden de vakministers telkens zelf een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de beveiliging van hun informatieketens en -systemen.

De leden van de fractie van de VVD stellen dat het kabinet voornemens is om de gehele overheid binnen het bereik van de Cyberbeveiligingswet te laten vallen. Dat betekent een wetswijziging. Zij vragen wanneer de Kamer een wetsvoorstel tegemoet kan zien.

De Cyberbeveiligingswet is een nieuwe wet die nog in voorbereiding is. In het wetsvoorstel is geregeld dat de gehele overheid binnen de reikwijdte van de Cyberbeveiligingswet zal komen te vallen. Hiervoor is dan ook geen wetswijziging nodig. Het wetsvoorstel ligt op dit moment ter advies bij de Afdeling advisering van de Raad van State. Het streven van de Minister van Justitie en Veiligheid is om het wetsvoorstel in het eerste kwartaal van 2025 naar uw Kamer te sturen. Dit is uiteraard ook afhankelijk van wanneer de Afdeling advisering van de Raad van State met haar advies komt en hoeveel tijd er nodig is voor de verwerking van het advies in een nader rapport.

De leden van de NSC-fractie vragen welke specifieke maatregelen ik neem om dubbele dataverzameling te voorkomen. Ook vragen zij hoe ik voornemens ben het 'once only-principe' te implementeren in alle lagen van de overheid, zodat burgers niet herhaaldelijk dezelfde gegevens hoeven aan te leveren, het risico op datalekken wordt verminderd en privacy wordt gewaarborgd. Daarnaast vragen zij welk toezichtmechanisme zal zorgen voor naleving van dit principe.

Met de introductie van het Federatief Datastelsel (FDS) geven we een nieuwe impuls aan het gebruiken van data bij de bron in plaats van het maken van onnodige kopieën door overheidsorganisaties. Als overheidsorganisaties een wettelijke taak hebben om gegevens te mogen verwerken, dan zorgen de afspraken, standaarden en waarborgen in het FDS ervoor dat de gegevens van de deelnemers aan het FDS hergebruikt worden zodat die gegevens niet opnieuw bij burgers en bedrijven te hoeven worden opgevraagd. Het toezicht op naleving hiervan moet nog nader uitgewerkt worden. Ik merk hierbij wel op dat het 'once only-principe' niet absoluut is. Hierop geldt een aantal wettelijke uitzonderingen. Bijvoorbeeld in het geval dat er gegevens nodig zijn om iemand te identificeren. Dan mogen gegevens toch opnieuw worden uitgevraagd.

De leden van de ChristenUnie-fractie stellen dat digitalisering bij uitstek een ethisch onderwerp is waar moet worden nagedacht over hoe bestaande waarden als privacy, veiligheid, democratie en het welzijn van kinderen op een compleet nieuwe manier geborgd moeten worden. Zij vragen hoe het kabinet zijn rol ziet in

deze ethische vraagstukken. Ook vragen zij of het kabinet van mening is dat het een normerende rol op zich zou moeten nemen en, zo ja, hoe die eruit zou moeten zien. Daarnaast vragen zij op welke manier het kabinet van plan is de veiligheid van burgers te borgen in een veranderende digitale wereld.

Het kabinet organiseert ethische sessies rondom diverse onderwerpen omtrent het thema digitalisering. Het kabinet selecteert ieder jaar diverse onderwerpen binnen het thema digitalisering op specifieke technische toepassingen en gaat dan het gesprek aan met burgers, bedrijven, eindgebruikers en professionals die met de techniek werken. Tijdens deze sessies komen bestaande waarden als privacy, veiligheid, democratie en welzijn (ook van kinderen) aan de orde. De uitkomsten van deze sessies dienen als input voor beleid en/of regelgeving.

Daarnaast is ook een meerjarige dialoogsessie gestart over de digitale samenleving. Op basis van dit programma wordt in kaart gebracht welke waarden belangrijk zijn voor verschillende groepen burgers. Hierbij wordt geïnventariseerd waar spanningen tussen waarden ontstaan en welke opvattingen burgers hebben over de verantwoordelijkheden van bijvoorbeeld bedrijven, de overheid en zichzelf.

Ook blijft het kabinet inzetten op een meerjarige campagneaanpak waarin verschillende departementen samen optrekken om burgers en ondernemers meer bewust te maken van online risico's en hen weerbaar te maken tegen verschillende vormen van digitale dreigingen, zoals online oplichting en hacks. Zo heeft het kabinet bijgedragen aan de ontwikkeling van een laagdrempelige en interactieve online nationale cursus digitale weerbaarheid, die gericht is op iedereen vanaf 12 jaar.⁷ De cursus bestaat onder meer uit de modules 'phishing en babbeltrucs', 'bankhelpdeskfraude', 'fake news', 'privacy', 'sexting', 'AI en security' en bewustwording over verantwoord gebruik van smartphones.

Meer in het bijzonder waar het gaat om het welzijn van kinderen in de digitale wereld voert het kabinet beleid gericht op bescherming en veiligheid. Dit is neergelegd in de brief aan uw Kamer van 14 juni 2023⁸ en geactualiseerd bij brief van december 2024⁹, die in de bijlage een overzicht van alle beleidsacties en tijdslijnen bevat.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de houding van het kabinet tegenover Big Tech en grote online platforms of bedrijven. Dit vragen deze leden mede in het licht van de recente keuze van het techbedrijf Meta om samenwerking met factcheckers te stoppen. Hoe ziet het kabinet deze keuze en wat zijn verwachte gevolgen omtrent desinformatie online, vragen deze leden. Ziet het kabinet deze ontwikkelingen als een risico, en hoe willen zij desinformatie zo veel mogelijk tegengaan?

7 januari 2025 werd bekend dat Meta zijn samenwerking met factcheckers stopt in de Verenigde Staten. Voorlopig geldt deze verandering alleen in de Verenigde Staten en is het nog onduidelijk wat dit betekent voor de Europese Unie. In de

⁷ <https://www.digitale-weerbaarheid.nl/cursus/>

⁸ Kamer II, vergaderjaar 2022-2023, 26 643, nr. 1063

⁹ Kamer II, vergaderjaar 2023-2024, 26 643, nr. 1258

Europese Unie moet Meta zich houden aan Europese wetgeving, waaronder de Digital Services Act (DSA). De beoordeling of Meta voldoet aan de DSA ligt bij de Europese Commissie als toezichthouder. Sinds Facebook en Instagram in 2023 zijn erkend als zeer groot online platform, heeft de Europese Commissie zeven informatieverzoeken ingediend en startte twee formele procedures. In het licht van de nieuwe ontwikkelingen, blijven wij de beslissingen van de Europese Commissie nauwgezet volgen.

In juni 2024 werd de 'Voortgangsbrief Rijksbrede strategie desinformatie' met de Kamer gedeeld. De meeste acties in deze brief zijn momenteel in uitvoering of worden dit jaar gestart. Een voorbeeld van een actie is een vergelijkend onderzoek naar verschillende vormen van content moderatie, waarvan is toegezegd de Kamer in het najaar van 2025 over de resultaten te informeren. Maar ook een aanvullende subsidie voor het factcheckers consortium BENEDMO waarbij zij onderzoeken hoe factcheckers duurzaam en onafhankelijk kunnen blijven opereren. Tevens stimuleert het kabinet de ontwikkeling van AI-toepassingen om de negatieve gevolgen van online mis- en desinformatie tegen te gaan.

De leden van de ChristenUnie-fractie stellen dat vijf jaar na het ingaan van het besluit Digitale Toegankelijkheid slechts zes procent van de overheidswebsites volledig toegankelijk is voor mensen met een beperking zijn. Zij vragen hoe het kabinet van plan is deze toegankelijkheid te verbeteren en hoe wordt dit bij de NDS betrokken.

Digitale toegankelijkheid is een belangrijke voorwaarde voor mijn ambitie om de basis op orde te krijgen. Ik wil op dit dossier standaardiseren. De te nemen stappen om de digitale toegankelijkheid van overheidsorganisaties te verbeteren wordt opgenomen in het Nationaal Actieplan Webbeleid dat in Q2 naar uw Kamer zal worden gestuurd.

In dit Nationaal Actieplan Webbeleid breng ik samenhang in domeinbeheer en de verplichte standaarden voor digitale toegankelijkheid en veiligheid. Ook ga ik hiermee zorgen dat het aantal overheidswebsites omlaaggaat, en het duidelijk is dat iemand te maken heeft met een overheidswebsite."

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe het kabinet uitvoering gaat geven aan de motie-Ceder (Kamerstuk 36600-VII, nr. 62) om de Europese toegankelijkheidsakte te verwerken in wet- en regelgeving voor zorg en onderwijs. Ook vragen zij wanneer de Kamer kan verwachten dat de toegankelijkheidsakte verwerkt wordt.

Onder coördinatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) werkt het kabinet aan de uitwerking van de werkagenda horende bij de nationale strategie voor de implementatie van het VN-verdrag Handicap. De uitwerking van de werkagenda wordt vóór de zomer van 2025 aan uw Kamer verstuurd door de Staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg. Om de Europese toegankelijkheidsakte te verwerken in wet- en regelgeving voor zorg en onderwijs vindt er momenteel nadere afstemming plaats tussen de ministeries van VWS, BZK en OCW.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe het staat met de uitvoering van de motie Ceder (Kamerstuk 36600-VII, nr. 61) om het probleem op te lossen dat wettelijke vertegenwoordigers soms noodgedwongen in overtreding zijn bij DigiD-machtigingen?

In mijn brief *Plan van aanpak aangenomen ontraden moties d.d. 4 maart 2025* (Kamerstuk 36600-VII-73) heb ik uw Kamer geïnformeerd over de uitvoering van deze motie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen welke concrete punten de publiekscampagne gaat aanstippen om kinderen en ouders bewuster te maken over verantwoordelijk gebruik van digitale diensten.

Het kabinet wil ouders stimuleren hun kinderen online te beschermen door ze te voorzien van handzame informatie over de kansen en risico's en hierover met hun kinderen het gesprek aan te gaan en bijvoorbeeld afspraken te maken. Dit doet het kabinet vanaf najaar 2025 met een meerjarige, multimediale publiekscampagne. De focus in het eerste jaar van de campagne ligt op het praten over en het maken van afspraken door ouders met hun kinderen bij aanschaf van hun eerste smartphone. In de campagne komen verschillende thema's aan de orde zoals schermtijd, online pesten en schadelijke content.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe het gaat met de wens van de Kamer voor eenduidige richtlijnen voor verantwoordelijk smartphonegebruik en een onafhankelijk classificatiesysteem. Ook vragen zij wanneer de Kamer deze zaken kan verwachten en op welke wijze het kabinet deze richtlijnen onder de aandacht gaat brengen.

De Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport werkt momenteel aan eenduidige richtlijnen voor verantwoord en gezond smartphone- en sociale mediagebruik. Medio februari worden twee onderzoeken opgeleverd: (1) Handelingsperspectief voor ouders met kinderen die voor het eerst een smartphone krijgen en (2) internationaal vergelijkend onderzoek naar beleidsmaatregelen rond dit thema in andere landen. De resultaten van deze onderzoeken zijn een deel van de input voor deze richtlijnen. Daarnaast worden de richtlijnen uitgewerkt aan de hand van expertsessies met wetenschappers en deskundigen. Ook zal vanzelfsprekend toetsing bij ouders en jongeren plaatsvinden. Planning is om in het voorjaar van 2025 met aangescherpte en eenduidige richtlijnen en adviezen te komen. Deze richtlijnen worden onder meer onder de aandacht gebracht door de publiekscampagne over digitale kinderrechten. Daarnaast werkt de Staatssecretaris van Jeugd, Preventie en Sport aan een implementatieplan voor de richtlijnen en wil hij daarbij partijen als de GGD'en en Jeugdgezondheidszorg nauw betrekken.

In het kader van een classificatiesysteem voor games, ontwerpt het Trimbos instituut op dit moment een gamewijzer (Gamecheck) die de gebruiker informatie geeft omtrent verleidingstechnieken die door de ontwikkelaar in de game zijn verwerkt.

Onze referentie
2025-0000163339

Op basis van ervaringen met deze Gamecheck ga ik dit jaar bekijken of ik zoiets ook voor andere digitale diensten, zoals social media, kan ontwikkelen. Hierover worden reeds verkennende gesprekken met het NICAM gevoerd. Ook bekijk ik of Europese inbedding hiervan mogelijk is.